

neïtat, moral i llibertat, raó i passió, intel·ligència i voluntat, catalanisme i universalisme, etc. Equilibrar i complementar aquests conceptes a través de l'argumentació és el que Dalmau es proposava, i fer-ho sobretot amb claredat, un dels conceptes clau en la seva filosofia. Ell mateix es va inventar el mot *Clarisme*, que fa servir en diverses accions i projectes: edicions Clarisme, revista *Clarisme...* i l'usa com a sinònim també de *llibertadanisme*.

En aquesta oposició de conceptes esmentada més amunt, podem veure quina opció pren el seu catalanisme: «una voluntat de fer confluïr l'universalisme amb el catalanisme, un universalisme que sorgeix de la defensa acti-

va de l'esperantisme; es tracta d'un universalisme de base igualitària que es reflecteix en el model filosòfic de dona i home llibertadà i assenyat, en la defensa de l'escola activa i en la tasca estenogràfica. A l'altra banda hi ha la defensa de la dignitat i la promoció de la llengua catalana i les idees catalanistes», sovint fent referència a la doctrina de Wilson i a la doctrina igualitària. Solé i Comardons considera que Dalmau és també un precursor en «el camp del discurs independentista o sobiranista», radical com és en les propostes de política lingüística i de rebuig de l'imperialisme idiomàtic.

Si en *Poliglotisme passiu* hom hi pot trobar, com dèiem abans, la síntesi

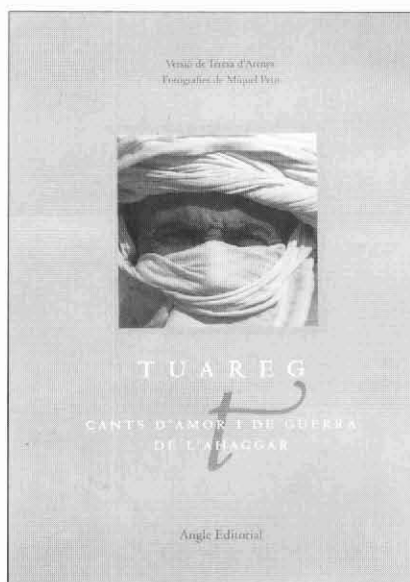
si ecodiomàtica del pensament de Delfi Dalmau, en *Aclariments lingüístics* (Rafel Dalmau editor, «Panorama actual de les idees», 1962), el seu darrer llibre, hom hi trobarà—dedueix Solé i Comardons— el seu testament ideològic, amb la clara intenció d'aclarir i orientar.

L'autor d'aquest assaig ens acosteta, magníficament, a la personalitat de Delfi Dalmau amb la voluntat de descobrir tot allò que en els seus postulats encara hi pot haver d'actualitat, i ha reeixit en la proposta de donar a conèixer i interpretar l'obra i el pensament d'aquest pedagog i lingüista. ♦

Teresa dels deserts

per Quim Gibert

D'ARENYS, Teresa
Tuareg. Cants d'amor i de guerra de l'Ahggar
Angle editorial, Manresa 1999

Enllà on es perd la línia de l'horitzó hi ha el país dels Homes blaus. Darremament han deixat de ser uns perfectes desconeguts, quan una empresa de fabricació d'automòbils els ha utilitzat en una de les seves campanyes publicitàries i, a més, han participat amb les seves danses en moltes festes majors. Aquests ramaders de camells i cabres del Sàhara, anomenats entre els europeus tuaregs, fa deu anys que la Teresa Bertran Rossell no els perd de vista arran de les seves recerques, la darrera de les quals ha estat la traducció poètica al català de *Tuareg. Cants*

d'amor i de guerra a l'Ahaggar. Potser per això la poetessa Teresa d'Arenys, tal com és coneguda en el món editorial, quan signa alguna dedicatòria assegura que el llibre ha estat «una llarga peregrinació poètica al cor del Sàhara».

«En el buit que tot d'una m'envolta, per què, cruel Dassina, la teva mà posa una mordassa al meu bes? Per què el teu cos s'esmuny com el d'una gasela esquiva? Si és que em vols fer migrar pel teu amor encara i encara, amb l'excusa tan falsa de no conèixer-me prou, jo, el fill de la germana

de la teva mare, t'obriré el llibre dels meus dies: te'l llegiré a l'atzar, i a cada plana hi veuràs inscrit el teu nom.» Així parla el protagonista a la jove que li té el cor robat. Un amor apassionat esclata entre l'aridesa de les estepes del desert.

Els cants foren publicats amb el títol *Chants du Hoggar* (Paris, 1924) per A. Maraval-Berthoin, segurament un colon francès d'Algèria (en el sud d'aquest estat hi ha l'accidentada regió de l'Ahaggar). Un cabdill *amazigh* podria ser l'autor dels textos redactats originalment en *tifinagh* (una mil·lenària escriptura nord-africana) a partir de la tradició oral.

La lírica i l'èpica es donen la mà al llarg d'unes pàgines que et permeten d'iniciar el lector a l'entorn de l'Amazighia, uns pobles nòmades que des de temps immemorials s'han mogut entre l'Atlàntic saharià i el Mar Roig sudanès. Malauradament, la pseudo-modernitat dels estats africans ha esquinçat una identitat «condemnada a la in-existència política», tal com afirma la traductora arenyenca.

El llibre queda arrodonit amb unes bellíssimes imatges de Miquel Petit, profund coneixedor de l'Àfrica. I enceta una col·lecció de literatura d'Angle Editorial. ♦